

Αντίληψη

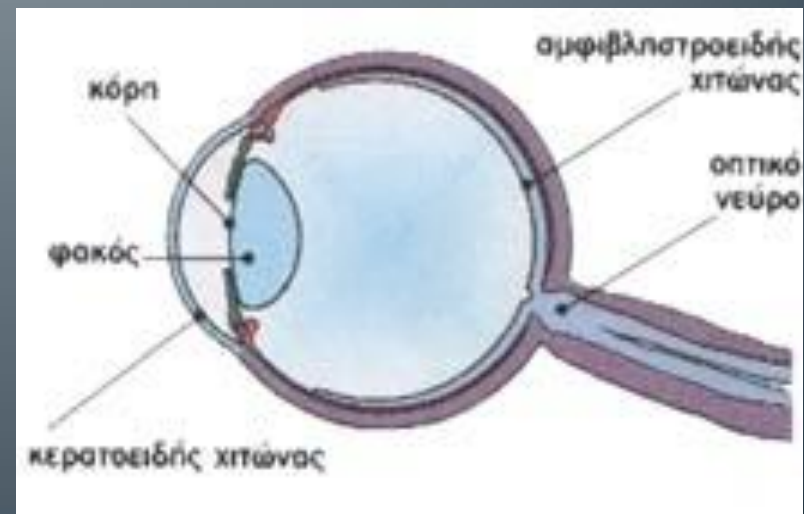
« Ο όρος αντίληψη αναφέρεται στα μέσα με τα οποία οι πληροφορίες, οι οποίες αποκτώνται μέσω των αισθητηρίων οργάνων μετατρέπονται σε εμπειρίες αντικειμένων, γεγονότων, ήχων, γεύσεων κ.λ.π.» (Roth, 1986).

Η αντίληψη συμπεριλαμβάνει την ερμηνεία, είναι δηλαδή μια ερμηνευτική διαδικασία.

Το αισθητήριο σύστημα της όρασης

Ο οφθαλμός αποτελείται από τα εξής μέρη:

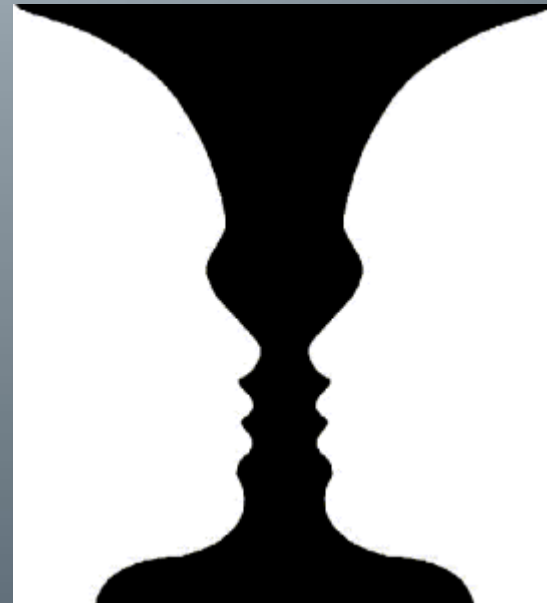
- τον κερατοειδή χιτώνα: τη διάφανη επιφάνεια στο μπροστινό μέρος που ελέγχει και εστιάζει το φως στον αμφιβληστροειδή.
- τον φακό: εστιάζει την εικόνα πάνω στον αμφιβληστροειδή
- την κόρη: το άνοιγμα της ίριδας που λειτουργεί σαν διάφραγμα μηχανής και ελέγχει την ποσότητα του φωτός που εισέρχεται στο μάτι
- τον αμφιβληστροειδή χιτώνα: λειτουργεί σαν το φιλμ μιας φωτογραφικής μηχανής και καταγράφει την εικόνα. Περιλαμβάνει εκατομμύρια φωτοευαίσθητα κύτταρα: τα ραβδία και τα κωνία

Αντιληπτική οργάνωση

Αρχές αντιληπτικής οργάνωσης της Μορφολογικής Σχολής

α) η αρχή της μορφής-φόντου

β) η αρχή της ομαδοποίησης

1. Εγγύτητα

2. Ομοιότητα

3. Συνέχεια

4. Εγκλεισμός

μονοφθαλμικά σήματα

Είναι διαθέσιμα στον ένα οφθαλμό και παρουσιάζονται σε δύο μόνο διαστάσεις.

Σχετικό μέγεθος: αν έχουμε μια ομάδα από όμοια αντικείμενα που διαφέρουν ως προς το μέγεθος, αντιλαμβανόμαστε τα μικρότερα αντικείμενα σαν να βρίσκονται πιο μακριά.

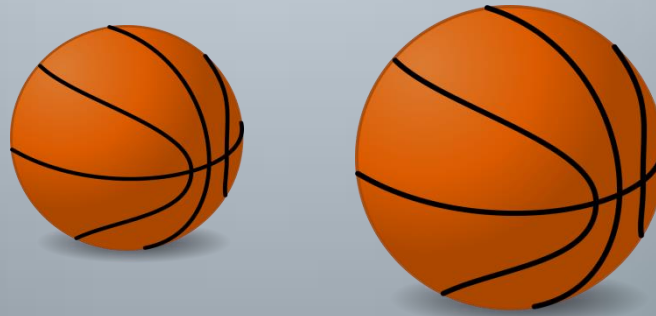
Παρέμβαση ή επικάλυψη: αν ένα αντικείμενο καλύπτει ένα άλλο, τότε αντιλαμβανόμαστε το αντικείμενο που καλύπτει το άλλο σαν να βρίσκεται πιο κοντά.

Σχετικό ύψος: αν έχουμε όμοια αντικείμενα, αυτά που βρίσκονται ψηλότερα σε μια εικόνα, τα αντιλαμβανόμαστε σαν να είμαι πιο μακριά.

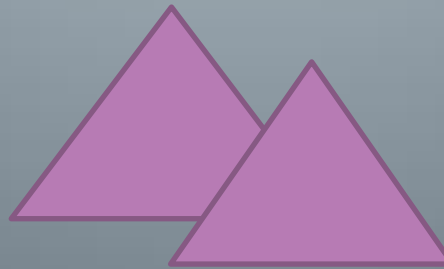
Αντίληψη απόστασης - βάθους

Μονοφθαλμικά σήματα

- Σχετικό μέγεθος

- Παρέμβαση ή επικάλυψη

- Σχετικό ύψος

Αντίληψη απόστασης - βάθους

Διοφθαλμικά σήματα

- Διοφθαλμική παράλλαξη: διαφορά στη θέση ενός αντικειμένου ανάλογα με το μάτι που το βλέπει, η οποία προκύπτει από την οριζόντια απόσταση μεταξύ των δύο οφθαλμών.

Πειράματα οπτικού γκρεμού (Eleanor Gibson & Richard Walk, 1960)

Αντίληψη της κίνησης

- Στροβοσκοπική: η κίνηση στην τηλεόραση και τις ταινίες, παρά το γεγονός ότι αποτελείται από μια σειρά στατικών εικόνων.
- Προκλητή: η κίνηση που αντιλαμβάνεται κανείς όταν κάθεται σε ένα σταθμευμένο αυτοκίνητο και ενώ αρχίζει να κινείται το όχημα που είναι παρκαρισμένο δίπλα του εκείνος πιστεύει ότι κινείται το δικό του αυτοκίνητο.
- Συνέπεια κίνησης: αν κανείς κοιτάζει για ώρα έναν καταρράκτη και αμέσως μετά κοιτάξει τα διπλανά δέντρα θα έχει την αίσθηση ότι τα τελευταία κινούνται προς τα πάνω.
- Προφανής κίνηση: όταν κοιτάζει κανείς μια πινακίδα νέον, όπου τα φώτα ανάβουν το ένα μετά το άλλο, σχηματίζεται η εντύπωση της κίνησης.

Αντιληπτικές σταθερότητες

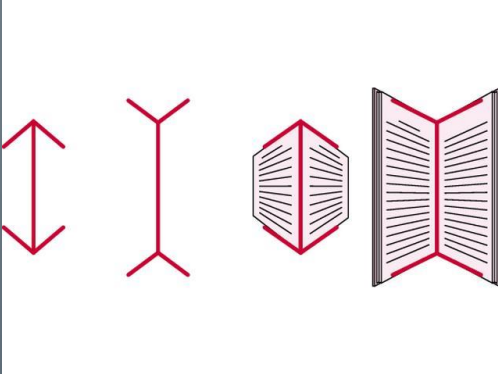
Η τάση μας να αναγνωρίζουμε ένα αντικείμενο ως σταθερό ανεξάρτητα από οποιεσδήποτε αλλαγές στις συνθήκες παρατήρησης

Αντιληπτική σταθερότητα υπάρχει στα αντικείμενα όσον αφορά:

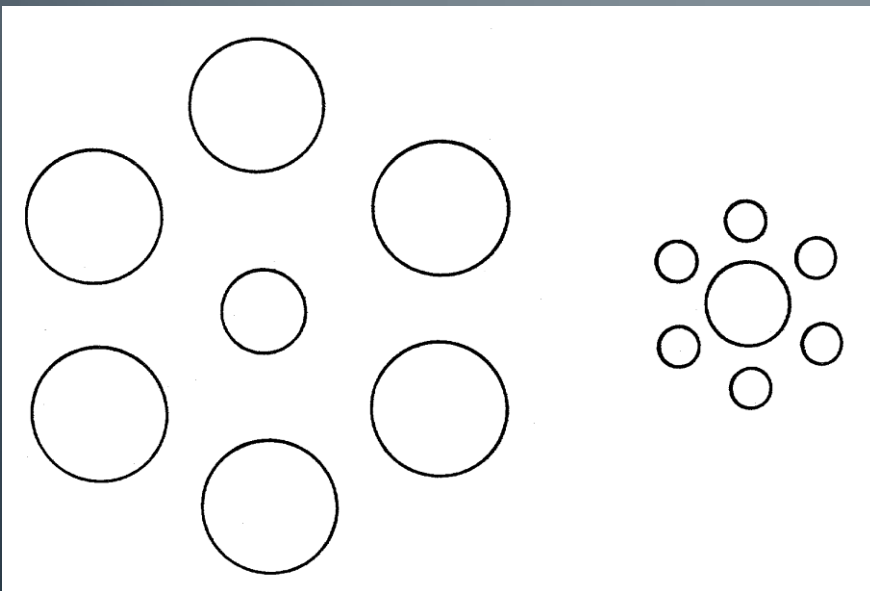
- το σχήμα
- το μέγεθος
- τη φωτεινότητα
- τα χρώματα

Αντιληπτικές πλάνες

πλάνη του Muller-Lyer

οφθαλμαπάτη του Ebbinghaus

Το τρίγωνο Kanizsa

Αναγνώριση αντικειμένων

Θεωρίες αναγνώρισης μορφών

Πώς μπορούμε να αναγνωρίζουμε όλες αυτές τις μορφές ως το ίδιο στοιχείο;

B β β B β B

1. Η Θεωρία ταύτισης εικόνων (μικρογραφιών)
2. Η Θεωρία των πρωτοτύπου (ή προτύπου)
3. Η Θεωρία των χαρακτηριστικών

Ο ρόλος του γενικού πλαισίου αναφοράς στην αντίληψη

- ▶ Η επίδραση του χρονικού πλαισίου αναφοράς
- ▶ Η επίδραση του χωρικού πλαισίου αναφοράς

Θεωρία ταύτισης εικόνων

- Αναγνώριση ως αποτέλεσμα αντιπαραβολής και ταύτισης με ήδη αποθηκευμένες στη μνήμη εικόνες
- Απαιτείται τεράστια χωρητικότητα μνήμης

Θεωρία προτύπου

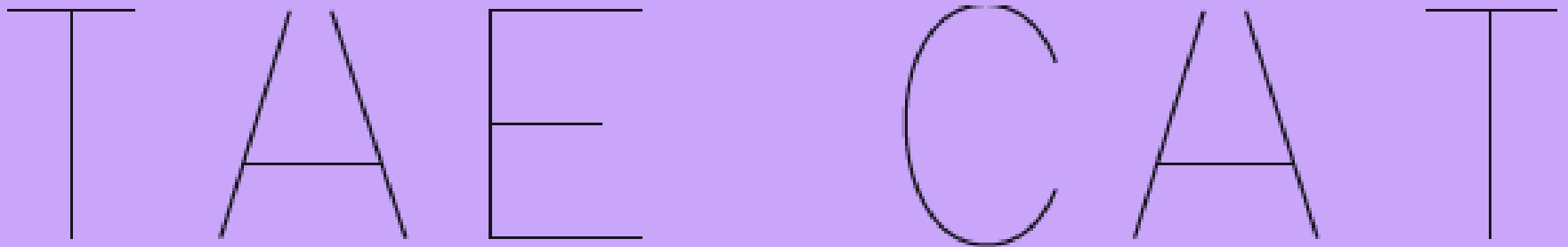
- Κάθε ερέθισμα αποτελεί μέρος μιας κατηγορίας ερεθισμάτων
- Η αναγνώριση επιτυγχάνεται μέσω σύγκρισης του εκάστοτε ερεθίσματος με μια αφηρημένη αναπαράσταση της κατηγορίας

Θεωρία των χαρακτηριστικών

- Η αναγνώριση των αντικειμένων ξεκινά με την εξαγωγή των κύριων χαρακτηριστικών τους
- Όσο περισσότερα χαρακτηριστικά τόσο πιο εύκολη και γρήγορη η αναγνώριση

Το πλαίσιο επηρεάζει την αναγνώριση αντικειμένων
Αποδείξεις επεξεργασίας από πάνω προς τα κάτω:

- Επίδραση υπεροχής της λέξης (the word superiority effect)
- McGurk Effect: auditory “ba” + visual “ga” -> heard “da”

T A E C A T

Θεωρίες της Αντίληψης

1. Η Θεωρία της άμεσης αντίληψης του Gibson
2. Η Θεωρία του Neisser
3. Θεωρίες της αντίληψης ως ερμηνευτικής διαδικασίας
4. Το μοντέλο του πανδαιμόνιου του Selfridge
5. Υπολογιστικές θεωρίες της αντίληψης

Από κάτω προς τα πάνω
Ενδιάμεση θέση

(Gregory) Από πάνω προς
τα πάνω